WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto
Valtiovarainvaliokunnan maa- jametsätalousjaosto

30.9.2025

Viite: HE 99/2025 vp

Asia: WWF:n kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 erityisesti 30. (Maa- ja metsätalousministeriön) ja 35. (Ympäristöministeriön) hallinnonalat

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Valitettavasti eduskunnan käsiteltävänä oleva talousarvioehdotus osoittaa, miten hallitus on täysin unohtanut hallitusohjelman kirjaukset Suomesta luontopositiivisuudestaan tunnettuna maana. Arvokkaan luontomme suojelu ja ennallistaminen tukevat Suomen resilienssiä, huoltovarmuutta ja kestävää taloutta sekä luovat paikallisesti työtä. Suojelu ja ennallistaminen vaativat kuitenkin riittävän rahoituksen, jota budjettiesityksestä ei nyt löydy.

Hallitus ei edelleenkään ole ottamassa käyttöön tehokkaita ohjauskeinoja hiilinielujen vahvistamiseksi ja puhtaan siirtymän vauhdittamiseksi. Esimerkiksi puubiomassan polton verotus toisi lisää tuloja valtion kassaan käytettäväksi mm. luontotoimiin samalla, kun se vauhdittaisi polton vähentämistä. Biomassan verotuksen toteutusvaihtoehtoja on selvitetty valtioneuvoston raportissa https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165507.

Pyydämme, että valtiovarainvaliokunta mietinnössään kehottaa valtioneuvostoa käynnistämään hankkeen teollisen puunpolton tuomiseksi verotuksen piiriin.

WWF:n mielestä hallituksen esitykseen sisältyy useita luonnolle ja ilmastolle haitallisia tukia ja muita taloudellisia kannusteita. Poistamalla näitä haitallisia tukia valtiotalouttakin voisi samalla kohentaa. Esimerkki haitallisesta tukipaketista joita olisi syytä leikata tai kokonaan poistaa on Metka-tuet (yhteensä 36 milj euroa) sisältäen muun muassa tuen metsien lannoitukseen, (momentti 30.40.44).

Ilmastonmuutos ole kaukana tulevaisuudessa, vaan vaikuttaa jo nyt meihin kaikkiin. Tuorein tieto Suomen luonnon tilasta: viralliset luonto- ja lintudirektiivien arvioinnit osoittavat suomalaisen luonnon tilan edelleen heikentyneen. Ilmastonmuutos ja luontokato linkittyvät toisiinsa, ja ne on ratkaistava yhdessä.

Hakkuiden maltillistamisella ja talousmetsien luonnonhoidon kehittämisellä voitaisiin saavuttaa merkittäviä hyötyjä luonnon monimuotoisuudelle, tukea Suomen ilmastotavoitteiden toteutumista ja vähentää vesistöjen ravinnekuormitusta. Metsähallituksen tuloutustavoitteen nostamisella hallitus sen sijaan myötävaikuttaa hakkuiden lisäämiseen.

Ilman merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla on todennäköistä, ettei Suomi saavuta EU:n LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteita ilman mahdollisia ulkomailta hankittavia nieluyksiköitä ja taakanjakosektorin ilmastoyksiköitä, jotka voivat maksaa useita miljardeja. Tämän mittavan taloudellisen taakan välttämiseksi **maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) päivittämisestä on tehtävä päätös tällä hallituskaudella**.

Kansainväliset ilmasto- ja ympäristösopimukset ja niihin perustuvat tavoitteet, joihin Suomikin on sitoutunut, ovat keskeisiä myös globaalin rauhan ja vakauden kannalta, sillä niiden avulla suojellaan perustarpeita täyttävää luontoa sekä elämän perusedellytyksiä. Kehitysyhteistyövaroilla Suomi on aiemmin pystynyt tukemaan tätä vakautta.

Budjettivaltaa on käytettävä perustuslain mukaisesti

Julkisella vallalla on perustuslaillinen velvollisuus turvata perusoikeuksien toteutuminen (PL 22 §), ja valtion talousarvio on keskeinen väline tämän velvoitteen täyttämisessä. Perusoikeussäännökset on otettava huomioon eduskunnan budjettivallan käytössä (HE 309/1999 vp. s.28). **Ympäristön säilyminen elinkelpoisena on edellytys muiden perusoikeuksien toteutumiselle (HE 309/1999 vp. s.20)**. Siksi valtion talousarvion tulee erityisesti turvata ympäristöperusoikeuden asianmukainen toteutuminen.

Ympäristöperusoikeus vaatii riittävien varojen osoittamista esimerkiksi ennallistamiseen, luonnonsuojeluun sekä ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen. **Lisäksi ympäristöperusoikeuden asianmukainen turvaaminen edellyttää ympäristölle haitallisten tukien poistamista, sillä niiden voidaan katsoa loukkaavan velvollisuutta perusoikeuksien turvaamiseen.**

Ympäristölle haitallisten tukien alasajo on erityisen selkeästi perustuslaillinen kysymys nykytilanteessa, jossa valtion budjetti on, ja tullee pitkälti tulevaisuuteen olemaan, miljardiluokkaisesti alijäämäinen. **Pyydämme että valtiovarainvaliokunta mietinnössään edellyttää valtioneuvostolta kattavaa analyysia siitä, miten ympäristölle haitalliset yritystuet voidaan ajaa alas hallitusti ja kestävästi**. Näin tulevina vuosina voidaan leikata sieltä, missä tuet hidastavat kestävyyssiirtymää tai tuottavat luontohaittoja. Tämä on välttämätöntä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Tuoreessa valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osassa (Tulevaisuusselonteko - Valtioneuvosto) on tunnistettu tulevaisuusskenaarioista riippumattomia, päätöksenteon kannalta tärkeitä ja erityistä huomiota vaativia asioita Suomen tulevaisuusvalmiuden kehittämisessä. Tältä listalta löytyy Ympäristölliset-otsikon alta kohta 21 (s 97), (korostus lisätty):

”Kestävyysmurrosta on edistettävä suunnitelmallisesti ja laaja-alaisesti. Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen keskinäiset riippuvuudet tulee tunnistaa ja hakea kokonaisvaltaisia ratkaisuja. On huomioitava ympäristöllisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyyden väliset ristiriidat ja vahvistettava keskinäishyötyjä. Yritysten tulee varautua vastuullisuusvelvoitteidensa lisääntymiseen ja kehittää jaettuja rahoitus- ja riskienhallintamalleja. **Kaikkeen julkisorganisaatioiden kanavoimaan yritysrahoitukseen ja tukiin tulee asettaa kestävyyskriteerit ja tavoitteet**.”

Vapaaehtoisten suojeluohjelmien rahoittaminen

Luontokadon pysäyttämiseksi ja suotuisan tila turvaamiseksi vuoteen 2030 mennessä on erittäin tärkeä lisätä Helmi-elinympäristöohjelman, METSO-ohjelman, Nousu-ohjelman ja maaseudun kehittämisen (ympäristökorvaukset) rahoituksen tasoa, osoittaa resurssit vesien- ja merenhoito-suunnitelmien täysimääräiseen toimeenpanoon sekä hallitusohjelman mukaisesti perustaa vapaaehtoinen suojelun ohjelma myös meriluonnolle, lisätä Ahti-ohjelman rahoitusta kattavasti koko Suomeen ja toteuttaa EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset sekä ennallistamis-asetuksen tavoitteet ja velvoitteet.

Ennallistamisasetus asettaa jäsenvaltioille useita välitavoitteita jo vuodelle 2030 eikä ennallistamistoimenpiteitä voida aloittaa vasta ennallistamissuunnitelman valmistumisen jälkeen. Toimia on toteutettava rinnakkain suunnitelman laatimisen kanssa. Tämä edellyttää, että myös vuoden 2026 talousarvioon varataan riittävät resurssit. Mm. yllä luetelluilla ohjelmilla toimeenpannaan ennallistamisasetuksen tavoitteita.

Vesien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen vesipuitedirektiivin tavoitteen mukaisesti vuoteen 2027 mennessä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttaminen meristrategiadirektiivin mukaisesti edellyttää **resurssien osoittamista vesien- ja merenhoitosuunnitelmien täysimääräiseen toimeenpanoon sekä Ahti-ohjelman rahoituksen lisäämistä kattavasti koko Suomeen.**

Ympäristöministeriökin ehdotti omassa budjettiesityksessään korotuksia Helmi- ja METSO-ohjelmien rahoitukseen https://ym.fi/-/ymparistoministerion-talousarvioehdotus-vuodelle-2026 , mutta korotusehdotukset on sivuutettu. **Pyydämme, että valtiovarainvaliokunta mietinnössään ehdottaa vähimmillään ympäristöministeriön budjettiehdotuksen mukaisia korotuksia eli Helmi-ohjelmalle 15,5 miljoonan euron määrärahalisäystä ja METSO-ohjelmaan 12 miljoonan euron määrärahalisäystä.**

Hallitus on omilla toimillaan lisännyt suojeluohjelmien rahoitustarvetta, kun kuluvan vuoden elokuun alussa voimaan tullut lunastuslain muutos määrää markkina-arvon päälle 25%:n korotuksen.

Suomen kansainvälinen rooli horjuu

Suomi on sitoutunut maksamaan osansa kansainväliseen ilmasto- ja biodiversiteettirahoituksesta kehittyville maille. Olemme rahoituksessa paljon jäljessä muita Pohjoismaita, eikä se ole Suomen kestävyyteen nojaavalle maakuvalle eduksi. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko korostaa ilmastokriisin ja luontokadon roolia globaalissa kokonaisturvallisuudessa ja kestävyydessä. Eduskunnan tulee vaatia muutosta kehitysyhteistyövarojen leikkauksiin.

Pyydämme, että valtiovarainvaliokunta mietinnössään huomauttaa, että talousarviossa ei ole esitetty, kuinka Suomi täyttää Pariisin ilmastosopimuksen rahoitusta koskevat velvoitteet eikä myöskään käy ilmi miten Suomi osaltaan täyttää YK:n luontosopimuksen Kunming-Montreal tavoitteiden mukaisen tuen kehitysmaille sopimuksen toimeenpanoon. Suomen tulee merkittävästi lisätä kansainvälistä biodiversiteettirahoitustaan.

Lopuksi

Valtioneuvosto tunnistaa johdonmukaisen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan monet hyödyt, myös hyödyn suomalaiselle elinkeinoelämälle. Talousarvioesityksen ympäristöministeriön hallinnonalan selvitysosassa todetaan:

”Suomi on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n toimeenpanon vauhdittamiseen. Suomi vaikuttaa monenväliseen kansainväliseen ilmasto- ja ympäristö-yhteistyöhön aktiivisesti osana EU:ta ja korostaa tarvetta vahvistaa kansainvälisten ilmasto- ja ympäristötavoitteiden ja -toimien johdonmukaisuutta. Siirtymä hiilineutraaleihin yhteiskuntiin tulee toteuttaa tavalla, joka tukee myös luonnon monimuotoisuutta sekä vahvistaa kokonais-turvallisuutta. Suomi korostaa ilmasto- ja ympäristökysymysten yhteyksiä rauhaan ja turvallisuuteen sekä edistää näiden tuomista vahvemmin osaksi eurooppalaista ja kansainvälistä turvallisuuspolitiikkaa. Johdonmukainen ympäristö- ja ilmastopolitiikka vahvistaa myös suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä.”

Talousarvion laatimisessa pitää siirtyä todelliseen kestävän kehityksen budjetointiin.

Luonnonsuojelusta, ilmastonmuutoksen torjumisesta ja siihen sopeutumisesta pihistäminen on huonoa taloudenhoitoa.

Maailman Luonnon Säätiö, World Wide Fund for Nature, Suomen rahasto sr. (WWF Suomi)

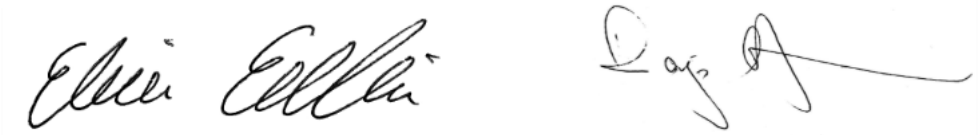

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja

Lisätietoja: Raija-Leena Ojanen, raija-leena.ojanen@wwf.fi , p. 0505990232